Ἐν *Ἱερουσαλὴμ* ἐπίσης τῷ 1728 συνέστη τυπογραφεῖον, ἐξ οὗ ἐξεδόθη Χρυσάνθου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἐγχειρίδιον περὶ τῆς κατ' ἐξοχὴν ὑπεροχῆς τῆς Ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, ἐπ' ὀλίγον διαρκέσαν [1].

Περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΖ' Ἑκατ. οἱ φιλόμουσοι Ἡγεμόνες τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαυΐας συνέστησαν ἐν ταῖς ἕδραις αὐτῶν Βουκουρεςίῳ καὶ Ἰασίῳ Ἑλληνικὰ τυπογραφεῖα. Ἐκ μὲν τοῦ τοῦ *Ἰασίου*, συστάντος τῷ 1639—1820, ἐξεδόθησαν Πέτρου τοῦ Μογίλα ἡ Ὀρθόδοξος Ὁμολογία (1662), Νεκταρίου Ἱεροσολύμων περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα (1682), ὁ Συμεὼν Θεσσαλονίκης (1683), Δοσιθέου Ἱεροσολύμων οἱ Τόμοι (1694), καὶ ἄλλα. Ἐκ δὲ τοῦ τοῦ *Βουκουρεστίου*, συστάντος τῷ 1690—1821, ἐπιμελείᾳ Ἀνθίμου τοῦ ἐξ Ἰβηρίας, ἐξεδόθησαν Ἐγχειρίδιον κατὰ τοῦ σχίσματος τῶν παπιστῶν (1690) [2], Μελετίου τοῦ Συρίγου κατὰ Καλβίνων (1690) [3], ἡ Ἀκολουθία τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς (1692) [4], ἡ μετάφρασις τῶν Παραλλήλων τοῦ Πλουτάρχου ὑπὸ Κωνσταντίου Βασσαράβα (1704) [5], καὶ πλεῖστα ἕτερα τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς ἔξω σοφίας συγγράμματα [6].

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΗ' Ἑκατ. ἕτερον τυπογραφεῖον συνέστη ἐν τῇ τότε ἀκμαίᾳ πόλει τῆς ἄνω Ἠπείρου (ἢ Μακεδονίας) *Μοσχοπόλει* ὑπὸ Γρηγορίου Κωνσταντινίδου ἱερομονάχου, ἐξ οὗ ἐξεδόθησαν ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους (1734), ἡ τοῦ Ἁγίου Σεραφεὶμ (1740), καὶ ἕτερα [7].

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΗ' Ἑκατ. συνέστη τῷ 1820 Ἑλληνικὸν τυπογραφεῖον ἐν *Κυδωνίαις* τῆς Μ. Ἀσίας, ἐξ οὗ ἐφάνη εἰς φῶς ἡ Γραμματικὴ τοῦ Σαράφη καὶ αἱ Πτώσεις (Συντακτικὸν) τοῦ αὐτοῦ

---

(1) Βρετοῦ Α', ἀρ. 175 («Τυπωθὲν ἐν τῇ Ἁγίᾳ πόλει· ἐν ἔτει ᾳψκή. κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον».) πρβλ. Κ. Οἰκονόμου Σιωνίτ. προσκυνητ. σελ. 132.

(2) Βρετοῦ Α', ἀρ. 116.

(3) Βρετοῦ Α', ἀρ. 119.

(4) Βρετοῦ Α', ἀρ. 120.

(5) Βρετοῦ Β', ἀρ. 76.

(6) Γ. Γ. Παπαδοπούλου περὶ τοῦ ἐν Βλάχοις Ἑλληνισμοῦ ἐν Πανδ. ι', 20 (Σημ. 2 τῆς 6' στήλης).

(7) Π. Λάμπρου ἐν Χρυσαλλίδ. (Ἀθηνῶν) Γ', 399. (Τεύχ. ΞΑ').